

Inhoud

Inhoud bijlagen	11
Inleiding	13
Leeswijzer	17
1 Over bewegen en het observeren ervan	19
1.1 Zonder bewegen kom je nergens	19
1.2 Onderzoek met betrekking tot het belang van bewegen	22
1.3 Factoren die het bewegingsgedrag beïnvloeden	24
1.3.1 Gedrag als dialoog tussen kind en omgeving	24
1.3.2 Drie ontwikkelingsgebieden: sensomotorisch, sociaal en cognitief	25
1.4 Theorieën over motorische ontwikkeling	30
1.4.1 Vaardigheidslijnen	31
1.4.2 De sensomotorische ontwikkeling van Ayres	31
1.4.3 Het neuromotorisch ontwikkelingsmodel van Mesker	34
1.4.4 De ontwikkelingslijnen van Gesell	41
1.5 Het observeren en registreren van motorische vaardigheden	43
1.5.1 Toelichting bij enkele begrippen	43
1.5.2 Welke vaardigheden observeren we?	45
1.5.3 Op welke wijzen kun je observeren?	46
1.5.4 Het invullen van een groepsformulier	47
1.5.5 Het invullen van het overzichtsformulier	49
2 Werkwijzen	51
2.1 Overzicht van mogelijke werkwijzen	51
2.2 Een optimale werkwijze	55
2.3 Een reële werkwijze	56
2.4 Globale observatielessen	57
2.4.1 Wat zijn globale observatielessen?	57
2.4.2 Organisatie	60
2.4.3 De globale observatielessen in de praktijk	60
2.5 Het voortgezet onderwijs	60
3 Het observeren van grootmotorische vaardigheden	67
3.1 Introductie	67
3.2 Balanceren	68
3.2.1 Het observeren en registreren van Stilstaan	73
3.2.2 Het observeren en registreren van Balanceren in beweging	78
3.2.3 Het observeren en registreren van Springen - Kracht	81
3.3 Springen - Coördinatie	86
3.3.1 Springen met twee benen tegelijk	87
3.3.2 Huppelen	90
3.3.3 Tien skisprongen over een lijn	90

3.3.4	Snelle wisselsprong	91
3.3.5	Verschillende sprongen in combinatie met klappen	92
3.4	Klimmen	93
3.5	Rollen	97
3.6	Stuiten en vangen	101
3.6.1	Stuiten	104
3.6.2	Vangen	107
3.7	Gooien en mikken	109
3.7.1	Gooien	110
3.7.2	Mikken	112
4	Het observeren van kleinmotorische vaardigheden	117
4.1	Introductie	117
4.2	De kleinmotorische vaardigheden	117
4.3	Zwakke schrijvers	118
4.4	Achterstand in de ontwikkeling	118
4.5	Observeren en registreren	119
4.5.1	Welke vaardigheden observeren we?	120
4.5.2	Handleiding bij de te observeren vaardigheden	121
4.6	Voor wie meer wil weten of doen	129
5	Het observeren van gedrag in spel- en bewegingssituaties	133
5.1	Spelinzicht	133
5.1.1	Enkele factoren die de complexiteit van een spel bepalen	134
5.1.2	Het observeren en registreren van spelinzicht in tikspelen	137
5.1.3	Het observeren en registreren van spelinzicht in doelspelen	138
5.2	Speelvaardigheden	140
5.2.1	Oriëntatie	140
5.2.2	Observeren	142
5.2.3	Extra zorg	145
5.2.4	Interactie	146
5.3	Casussen: 4 kinderen met onaangepast gedrag	147
5.3.1	De begeleiding	155
5.3.2	Extra zorg	157
6	Signaleren met behulp van overzichtsvormulieren en stereotypen	163
6.1	Introductie	163
6.2	Signaleren met behulp van verzamelde observatiegegevens	164
6.3	Het invullen van een overzichtsvormulier	164
6.4	Het invullen van een vereenvoudigd overzichtsvormulier	167
6.5	Evalueren met behulp van overzichtsvormulieren	170
6.6	Groepsoverzichtsvormulieren	170
6.7	Stereotype bewegingsbeelden	170
6.7.1	Woody	172
6.7.2	Hennie	173
6.7.3	Bean	174
6.7.4	Ursul	174
6.8	Zwaarlijvige kinderen (obesitas)	176
6.9	Verschillen tussen jongens en meisjes	177
6.10	Angstige kinderen	178
7	Extra zorg	179
7.1	Introductie	179
7.2	De huidige bewegings- en speeltijd optimaal benutten	179
7.2.1	Op het schoolplein	179
7.2.2	Tijdens de lessen bewegingsonderwijs	180

7.3	Extra tijd voor bewegen en spelen	181
7.3.1	Het oudergesprek	181
7.3.2	De bewegingskist	184
7.3.3	Meer bewegen in de klas	184
7.3.4	Motorische Remedial Teaching (MRT)	185
7.3.5	Bewegingskaarten	188
7.4	Extra bewegen buiten school	189
7.5	Deskundigheid van andere scholen	190
7.6	Specialisten	191
7.6.1	De fysiotherapeut (kinderfysiotherapeut)	191
7.6.2	De praktijk voor Motorische Remedial Teaching	191
7.6.3	De oogarts, de opticien en de optoloog	192
7.6.4	De orthopedist en de podotherapeut	193
7.6.5	De diëtist	193
7.6.6	Oefentherapie: Mensendieck en Cesartherapie	193
7.6.7	De ergotherapeut	194
7.6.8	De psychomotorisch therapeut (PMT)	194
8	Ideeën ter verbreding van de zorg	195
8.1	Vaardigheden met betrekking tot het evenwicht	196
8.1.1	Stilstaan	197
8.1.2	Balanceren in beweging	199
8.1.3	Springen - Kracht	202
8.2	Vaardigheden met betrekking tot de coördinatie	203
8.2.1	Springen - Coördinatie	204
8.2.2	Klimmen	206
8.2.3	Rollen	207
8.3	Vaardigheden met betrekking tot de oog-handcoördinatie	209
8.3.1	Stuiten en vangen	209
8.3.2	Gooien en mikken	213
9	Evalueren en rapporteren	215
9.1	Evaluatie van extra zorg	215
9.2	Rapportage	219
9.2.1	De wijze van rapporteren	219
9.2.2	Doelen en uitgangspunten van het rapporteren	220
9.2.3	Enkele mogelijkheden uitgewerkt aan de hand van een casus	220
10	Nog meer mogelijkheden!	229
10.1	Het bepalen van het deelnameniveau	229
10.2	Linken met Motorische Remedial Teaching	234
10.3	Linken met verschillende sporten	235
10.4	Linken met andere leerlingvolgsystemen	238
11	Gegevens en uitkomsten	243
11.1	Introductie	243
11.2	Stilstaan	245
11.2.1	Wat blijkt er uit de literatuur?	245
11.2.2	Wat blijkt er uit de observaties met behulp van het leerlingvolgsysteem?	245
11.2.3	Interpretaties	246
11.3	Springen - Kracht	248
11.3.1	Wat blijkt er uit de literatuur?	248
11.3.2	Wat blijkt er uit de observaties met behulp van het leerlingvolgsysteem?	249
11.3.3	Interpretaties	251
11.3.4	Aanvullende gegevens	251

11.4	Springen - Coördinatie	253
11.4.1	Wat blijkt er uit de literatuur?	253
11.4.2	Wat blijkt er uit de observaties met behulp van het leerlingvolgsysteem?	255
11.4.3	Interpretaties	256
11.5	Stuiten	257
11.5.1	Wat blijkt er uit de literatuur?	257
11.5.2	Wat blijkt er uit de observaties met behulp van het leerlingvolgsysteem?	258
11.5.3	Interpretaties	259
11.6	Balanceren in beweging	260
11.6.1	Wat blijkt er uit de literatuur?	260
11.6.2	Wat blijkt er uit de observaties met behulp van het leerlingvolgsysteem?	261
11.6.3	Interpretaties	262
11.7	Klimmen	262
11.7.1	Wat blijkt er uit de literatuur?	262
11.7.2	Wat blijkt er uit de observaties met behulp van het leerlingvolgsysteem?	264
11.7.3	Interpretaties	265
11.8	Rollen	265
11.8.1	Wat blijkt er uit de literatuur?	265
11.8.2	Wat blijkt er uit de observaties met behulp van het leerlingvolgsysteem?	266
11.8.3	Interpretaties	267
11.9	Vangen	267
11.9.1	Wat blijkt er uit de literatuur?	267
11.9.2	Wat blijkt er uit de observaties met behulp van het leerlingvolgsysteem?	269
11.9.3	Interpretaties	269
11.10	Gooien	269
11.10.1	Wat blijkt er uit de literatuur?	269
11.10.2	Wat blijkt er uit de observaties met behulp van het leerlingvolgsysteem?	270
11.10.3	Interpretaties	271
11.11	Mikken	271
11.11.1	Wat blijkt er uit de literatuur?	271
11.11.2	Wat blijkt er uit de observaties met behulp van het leerlingvolgsysteem?	271
		273
	Bijlagen	
	zie Inhoud bijlagen op pagina 11	
		311
	Literatuur	
		319
	Informatie over de cd-rom*	

* Op de bijgevoegde cd-rom is onder andere, in de vorm van grafieken, de verantwoording van de cijfers van het leerlingvolgsysteem te vinden.